

1949 - 1950 devresinde Türkiye lehine tanınan 55 milyon 300 bin dolârlık keşide hakkı mukabilinde bu miktar dolâr karşılığı Türk Liralarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak % 5 % 95 tesmiye olunacak iki özel hesaba yatırılması hakkında mektup teatisi suretiyle varılan Anlaşmanın onanmasına dair Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 10 . II . 1940 - Sayı : 7429)

No.
5526

Kabul tarihi
6 . II . 1950

BİRİNCİ MADDE — Avrupa Ekonomik İş Birliği Sözleşmesine katılan Avrupa memleketlerinin 1949 - 1950 devresinde, Türkiye lehine tanıdıkları ceman 55 milyon 300 bin dolârlık keşide hakkının Türkiye tarafından kullanılacak kısımlarına tekabül eden Türk Liralarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak iki ayrı hesaba yatırılması ve bunlardan % 5 tesmiye olunacak hesabın E. C. A. İdaresince Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Türkiye'de yapacağı masrafları için kullanılabileceği, % 95 ismini taşıyacak ikinci hesabın ise Cumhuriyet Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında mutabık kalınacak belli gayelere tahsis edilebileceği hususunda ve 5436 sayılı Kanun hükümleri dairesinde Dışişleri Bakanı ile Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyük Elçisi arasında mektup teatisi suretiyle varılan Anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

7 Şubat 1950

21 Kasım 1949

Ekselâns Necmettin Sadak,
Dışişleri Bakanı
Ankara

7 Eylül 1949 tarihli Avrupalılarınarası Ödeme ve Takas anlaşmaları gereğince Türkiye emrine âmade kılınan tiraj haklarının - bu tiraj hakları İktisadi İş Birliği İdaresince mezkûr Anlaşma gayeleri için katılan memleketlere yapılan dolâr yardımıyla ilgili olduğu , nispette - istimalinden mütevellit vecibelere dair olarak iki Hükümetimizin temsilcileri arasında ahiren yapılan görüşmeleri hatırlatmakla şeref duyarım :

1. Avrupalılarınarası Tediye ve Takas Anlaşması gereğince muamele yapmaya yetkili teşekkülün Türkiye lehine açılan tiraj haklarını kullandığı nispette, Türkiye Hükümeti, kendi namına Merkez Bankasında açılacak hususi bir mahallî hesabına mütenasip miktarlarda Türk Lirası yatıracaktır.

2. Yatırılacak miktarlar, katılan memleketler tarafından emre âmade kılınan ve teşekkülün İktisadi İş Birliği İdaresine bildireceği şekilde Türkiye lehine istimal olunan keşide haklarının dolâr kıymetine muadil olacaktır. Bu kıymet, katılan memleketleri tiraj haklarını temin ile mükellef kılmak üzere, mezkûr memleketlere fiilen tahsis edilen Amerikan dolâr meblâğlarına aynen tekabül edecektir.

3. Türkiye'ye sağlanan emtia, hizmet ve teknik bilgiye mukabil İktisadi İş Birliği İdaresi tarafından yapılan dolâr tediyeğine ait olarak Amerika Hükümetince Türkiye Hükümetine muntazaman tebligat yapılması münasebetiyle: Amerika Hükümeti, katılan memleketlerce emre âmade kılınan ve teşekkül tarafından İktisadi İş Birliği İdaresine bildirildiği şekilde Türkiye lehinde istimal olunan tiraj haklarının dolâr kıymeti hakkında zaman zaman Türkiye Hükümetine tebligatta bulunacak ve bunun üzerine Türkiye Hükümeti bu tebligat sırasında başa baş kıymeti haiz bir rayiç üzerinden muadil miktarda lirayı Milletlerarası Para Fonuna yatıracaktır.

Şayet bu kabül tebligat sırasında Türk Lirasına ait bir başa baş kıymet için Fon ile mutabık kalınmış ise, ve Türkiye'ye yapılan ithalât için Türk Lirası mubayaası ile ilgili bir veya birden fazla rayiç varsa, veyahut da bu kabül tebligat sırasında Türk Lirasına ait bir başa baş kıymet için Fon ile mutabık kalınmamış ise, bu maksada mahsus rayiç veya rayiçler Türk ve Amerikan Hükümetleri arasında karşılıklı olarak kararlaştırılacaktır. Yukardaki maksatlar için, tebliğ tarihi her defasında tebligatın taallûk ettiği ödemenin son günü itibar edilecektir.

4. Bu nota teatisi ile ilgili para tediyleri aşağıdaki kayıt ve şartlar mucibince icra ve tedvir edilecektir :

(a) Amerika Hükümeti, muaddel 1948 İktisadi İş Birliği Kanunu ile alâkadar muamelelerden mütevellit idari masraflara dair ihtiyaçlarını zaman zaman Türkiye Hükümetine bildirecek ve Türkiye Hükümeti istenilen meblâğları hususi hesapta mevcut bakiyelerden ve Amerika Hükümetinin tebliğde rica ettiği şekilde temin edecektir.

(b) Tiraj haklarının istimali suretiyle yapılan yardım karşılığı yatırılan her meblâğın % 5 i Türkiye'deki masraflarına karşılık olmak üzere Amerika Hükümetinin emrine tahsis edilecek, ve yukardaki (a) pragraftı hükümleri mucibince temin olunan meblâğlar evvelâ bu paragraf mucibince tahsis edilen miktarlara ilâve edilecektir.

(c) Türkiye Hükümeti, Amerika Hükümetiyle zaman zaman mutabık kalacağı maksatlar için hususi hesapta kalan bakiyeden para çekebilecektir. Hususi hesaptan para çekmek maksadiyle Türkiye Hükümeti tarafından yapılacak müracaatların tetkiki esnasında; Türkiye'de dahilî nakdî ve malî istikrarın gelişme veya idamesi, veya istihsal faaliyetinin veya milletlerarası ticaretin teşviki, veya Türkiye dâhilinde yeni kaynakların araştırılması veya geliştirilmesi gibi ihtiyaçlar, ve bhusus aşağıda yazılı noktalar Amerika Hükümeti tarafından göz önünde bulundurulacaktır :

(1) Türkiye'nin ve sair katılan memleketlerin istihsal kabiliyetini artırmaya mâtuf geniş programın cüzüleri de dâhil olmak üzere, proje ve programlara, ve haricî masrafları 1948 iktisadi-

dî İş Birliği Kanunu veya muaddel maddeleri mucibince sağlanan yardımlarla, veya Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasının ikrazlarıyla karşılanan proje ve programlara ait masraflar.

(2) Amerika Birleşik Devletleri kaynaklarının noksanlığı veya kifayetsizliği yüzünden, Amerika dâhilinde ihtiyaç duyulması muhtemel maddelerin araştırılması veya istihallerinin munzam olarak geliştirilmesi için yapılacak masraflar.

(3) Millî borçların, ve bilhassa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya sair bankalara olan borçların müessir şekilde itfası.

(d) Paragraf 4 - b) mucibince tahsis edilip, 30 Haziran 1952 tarihinde hususi hesapta bakiye kalan sarf edilmemiş meblâğlar hariç diğer serbest bakiyeler Amerika Hükümeti ile Türkiye Hükümeti arasında ileride mutabık kalınacak maksatlar için Türkiye dâhilinde istimal edilecektir. Şukadar ki, Amerika Hükümetinin mutabakatı, kanuni tasdika veya Amerika kongresinin müşterek kararına tâbidir.

(5) Bu nota mucibince mahallî para yatırma mükellefiyeti sadece tiraj haklarına inhisar etmektedir ki, bilindiği üzere tiraj haklarında ödeme mecburiyeti mevcut değildir.

Ekselânsınızdan üstün saygılarımın kabulünü dilerim.

İmza

George Wadsworth

30 Kasım 1949

Ekselâns;

Meali aşağıda yazılı 21 Kasım 1949 tarihli ve 1693 sayılı mektubunuzu almış olduğumu bildirmekle şeref kazanırım:

«7 Eylül 1949 tarihli Avrupalılararası Ödeme ve Takas Anlaşmaları gereğince Türkiye emrine âmade kılınan tiraj haklarının - bu tiraj hakları İktisadi İş Birliği İdaresince mezkûr anlaşma gayeleri için katılan memleketlere yapılan dolâr yardımıyla ilgili olduğu nisbette istimalinden mütevellit vecibelere dair olarak iki Hükümetimizin temsilcileri arasında ahiren yapılan görüşmeleri hatırlatmakla şeref duyarım:

1. Avrupalılararası Tediye ve, Takas Anlaşması gereğince muamele yapmaya yetkili Teşekkürün Türkiye lehine açılan tiraj haklarını kullandığı nisbette, Türkiye Hükümeti kendi namına Merkez Bankasında açılacak hususi bir mahallî hesabına münasip miktarlarda Türk lirası yatırılacaktır.

2. Yatırılacak miktarlar, katılan memleketler tarafından emre âmade kılınan ve Teşekkürün İktisadi İş Birliği İdaresine bildireceği şekilde Türkiye lehine istimal olunan keşide haklarının dolâr kıymetine muadil olacaktır. Bu kıymet, katılan memleketleri tiraj haklarını temin ile mükellef kılmak üzere, mezkûr memleketlere fiilen tahsis edilen Amerikan dolâr meblâğlarına aynen tekabül edecektir.

3. Türkiye'ye sağlanan emtia, hizmet ve teknik bilgiye mukabil İktisadi İş Birliği İdaresi tarafından yapılan dolâr tediyeğine ait olarak Amerika Hükümetince Türkiye Hükümetine muntazaman tebligat yapılması münasebetiyle;

Amerika Hükümeti, katılan memleketlerce emre âmade kılınan ve teşekkür tarafından İktisadi İş Birliği İdaresi bildirildiği şekilde Türkiye lehinde istimal olunan tiraj haklarının dolâr kıymeti hakkında zaman zaman Türkiye Hükümetine tebligatta bulunacak ve bunun üzerine Türkiye Hükümeti bu tebligat sırasında başa baş kıymeti haiz bir rayiç üzerinden muadil miktarda lirayı Milletlerarası Para Fonuna yatıracaktır.

Şayet bu kabîl tebligat sırasında Türk Lirasına ait bir başabaş kıymet için Fon ile mutabık kalınmış ise, ve Türkiye'ye yapılan ithalât için Türk Lirası mubayaası ile ilgili bir veya birden fazla rayiç varsa, veyahut da bu kabîl tebligat sırasında Türk Lirasına ait bir başa baş kıymet

için Fon ile mutabık kalmamış ise, bu maksada mahsus rayiç veya rayiçler Türk ve Amerikan hükümetleri arasında karşılıklı olarak kararlaştırılacaktır. Yukardaki maksatlar için, tebliğ tarihi her defasında tebliğatin taallük ettiği ödemenin son günü itibar edilecektir.

4. Bu nota teatisi ile ilgili, mahallî para tediyeleri aşağıdaki kayıt ve şartlar mucibince icra ve tedvir edilecektir :

a) Amerika Hükümeti, muaddel 1948 İktisadi İş Birliği Kanunu ile alâkadar muamelelerden mütevellit idari masraflara dair ihtiyaçlarını zaman zaman Türkiye Hükümetine bildirecek ve Türkiye Hükümeti istenilen meblâğları, hususi hesapta mevcut bakiyelerden, ve Amerika Hükümetinin tebliğde rica ettiği şekilde, temin edecektir.

b) Tiraj haklarının istimali suretiyle yapılan yardım karşılığı yatırılan her meblâğın % 5 i, Türkiye'deki masraflarına karşılık olmak üzere Amerika Hükümetinin emrine tahsis edilecek, ve yukardaki (a) paragrafı hükümleri mucibince temin olunan meblâğlar evvelâ bu paragraf mucibince tahsis edilen miktarlara ilâve edilecektir.

c) Türkiye Hükümeti, Amerika Hükümetiyle zaman zaman mutabık kalacağı maksatlar için hususi hesapta kalan bakiyeden para çekebilecektir. Hususi hesaptan para çekmek maksadiyle Türkiye Hükümeti tarafından yapılacak müracaatların tetkiki esnasında: Türkiye'de dahilî nakdî ve malî istikrarın gelişme veya idamesi, veya istihsal faaliyetinin veya Milletlerarası ticaretin teşviki, veya Türkiye dâhilinde yeni kaynakların araştırılması veya geliştirilmesi gibi ihtiyaçlar, ve bahusus aşağıda yazılı noktalar Amerika Hükümeti tarafından göz önünde bulundurulacaktır:

(1) Türkiye'nin ve sair katılan memleketlerin istihsal kabiliyetini artırmaya mâruf geniş programın cüz'üleri de dâhil olmak üzere, projeye programlara, ve harici masrafları 1948 İktisadi İş Birliği Kanunu veya muaddel maddeleri mucibince sağlanan yardımlarla, veya Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasının ikrazlarıyla karşılanan proje ve programlara ait masraflar,

(2) Amerika Birleşik Devletleri kaynaklarının noksanlığı veya kifayetsizliği yüzünden, Amerika dâhilinde ihtiyaç duyulması muhtemel maddelerin araştırılması veya istihsallerinin munzam olarak geliştirilmesi için yapılacak masraflar,

(3) Millî borçların, ve bilhassa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya sair bankalara olan borçların müessir şekilde itfası.

d) Paragraf 4 (b) mucibince tahsis edilip, 30 Haziran 1952 tarihinde hususi hesapta bakiye kalan sarf edilmemiş meblâğlar hariç, diğer serbest bakiyeler Amerika Hükümeti ile Türkiye Hükümeti arasında ileride mutabık kalınacak maksatlar için Türkiye dâhilinde istimal edilecektir. Şu kadar ki, Amerika Hükümetinin mutabakatı, kanuni tasdike veya Amerika Kongresinin müsterek kararına tâbidir.

(5) Bu nota mucibince mahallî para yatırma mükellefiyeti sadece tiraj haklarına inhisar etmektedir ki, bilindiği üzere tiraj haklarında ödeme mecburiyeti mevcut değildir.

Ekselânsınızdan üstün saygılarımın kabulünü dilerim.»

Yukardaki hususata Hükümetimin muvafakatini bildirmekle bahtiyarım.

Ekselânsınızdan en üstün saygılarımın kabulünü rica eylerim.

Ekselâns

Bay George Wadsworth,
Amerika Birleşik Devletleri
Büyük Elçi
Ankara

İmza
Necmeddin Sadak

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	: 7 . II . 1950 ve 1/667
<i>Bu kanununun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	: 7 . II . 1950 ve 4/103
<i>Bu kanununun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	Cilt Sayfa : 23 167,272,402,424 : 24 122,125,132,138:141